

โหราศาสตร์กับการดำเนินชีวิต

ASTROLOGY AND LIFE

ณิชนน สาริพันธ์¹, จรัส ลีกา²,

พระมหาไพฑูริย์ สิริธมโม³ และ พระมหาจิณกมล อภิตโน (เป็นสุข)⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง⁴

Nichamon Sariphan¹, Jaras Leeka²,

Phramaha Paitool Siridhammo³ and Phramaha Jinkamol Abhitano (Pensuk)⁴

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus^{1,2}

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus³

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus⁴

Corresponding Author, Email: Hongyeja2014@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงโหราศาสตร์กับการดำเนินชีวิต พบว่า วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย วิชาโหราศาสตร์จะแฝงอยู่ในความเชื่อและจารีตประเพณี ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ 3 ประเด็น คือ 1) อิทธิพลด้านความเชื่อ 2) อิทธิพลด้านพิธีกรรม 3) อิทธิพลด้านการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: โหราศาสตร์; การดำเนินชีวิต

---

* ได้รับบทความ: 25 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 29 ธันวาคม 2564

Received: 25 August 2021; Revised: 23 December 2021; Accepted: 29 December 2021

Abstract

This academic article aims to present astrology and life, which found that Astrology influencing human's life from birth to death. Astrology is embedded in beliefs and customs. In summary, there are three issues: 1) belief influence 2) ritual influence and 3) lifestyle influence.

Keyword: Astrology; Life

บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มนุษย์มีการเรียนการสอนและให้ความสนใจมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของโหราศาสตร์นั้นได้แพร่กระจายไปยังมนุษย์ทุกชนชั้นจนอาจกล่าวได้ว่าโหราศาสตร์เป็นฐานความคิดสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยความรู้ทางโหราศาสตร์นั้นเป็นความรู้สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ระบบการโคจรของดวงดาวที่เรียกว่า ดาราศาสตร์ ส่วนในระบบโหราศาสตร์เรียกว่า จักราศี อาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้ดาราศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ของเส้นทางการโคจรของกลุ่มดวงดาว ส่วนโหราศาสตร์เป็นการเรียนรู้อำนาจของดวงดาว และอำนาจของการโคจรของกลุ่มดาวต่าง ๆ ดาราศาสตร์จึงมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่โหราศาสตร์เป็นเรื่องของนามธรรม (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560 : 67) และถือว่า ความรู้ด้านโหราศาสตร์นั้นได้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตลอดมา ความรู้โหราศาสตร์ในยุคอดีตทั้งของอินเดียโบราณ กรีก อียิปต์โบราณ ถือกันว่า การโคจรของดวงอาทิตย์เป็นแนวสำคัญเพื่อกำหนดแบ่งช่วงเวลาองศาในการโคจรและกลุ่มดาวที่ดวงอาทิตย์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งของโลก เรียกว่า สุริยคติ ในขณะที่ประเทศจีน และกลุ่มประเทศทางซีกโลกตะวันออกกำหนดนบการโคจรของดวงจันทร์เป็นหลักสำคัญนับตั้งแต่เริ่มเปล่งแสง เต็มดวง สิ้นแสง เป็นวงจรการเดินทางของดวงจันทร์ซึ่งมีอิทธิต่อพืชพันธุ์ และน้ำในโลกร มนุษย์จึงนิยมช่วงเวลา องศาในการโคจร และกลุ่มดวงดาวที่ดวงจันทร์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญเรียกว่า จันทรคติ (ประมวณ วรรณโชติผาเวช, 2551 : 6)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้เราพบว่า วิชาโหราศาสตร์ได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะวิชาโหราศาสตร์ที่ปรากฏในประเทศไทยถือได้ว่าได้มีวิวัฒนาการมาจากโหราศาสตร์ของอินเดียโบราณตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาลหรือประมาณสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว ซึ่งเริ่มแรกของศาสตร์สาขานี้ได้เริ่มต้นและแพร่หลายในกลุ่มวรรณะพราหมณ์ และแพร่กระจายไปสู่วรรณะอื่น ๆ ส่วนในประเทศไทย ได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญเกี่ยวกับโหราศาสตร์ที่ได้ขุดพบอารยธรรมบ้านเชียงที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีอายุเก่าแก่ประมาณสี่พันถึงห้าพันปี หลักฐานทางโหราศาสตร์สำคัญที่ได้ขุดพบ ได้แก่ สัญลักษณ์เกี่ยวกับจักราศี สัญลักษณ์เครื่องหมายเกี่ยวกับดวงดาวต่าง ๆ มากมาย ด้วยเหตุนี้ได้มีข้อสันนิษฐานว่า คนไทยได้เริ่มมีการเรียนรู้

วิชาโหราศาสตร์มาแล้วประมาณห้าพันปี (พระยาบริรักษ์เวชการ, 2535 : 3) และนอกจากนี้วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์รวมถึงเป็นเครื่องมือที่พระมหากษัตริย์ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารปกครองบ้านเมืองเพื่อความสงบสุขของประชาราษฎร์ และถือว่า วิชาโหราศาสตร์ยังเป็นความรู้ อย่างหนึ่งที่สังคมยังใช้งาน และยังมีความเชื่อในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย โดยได้แบ่งความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มการคำนวณและฤกษ์ยาม 2) กลุ่มพยากรณ์ และ 3) กลุ่มพิธีกรรม กลุ่มของโหราศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้จะมีการบูรณาการกันในระดับกลุ่มอย่างแยกกันไม่ออกเพราะความรู้ทางโหราศาสตร์ที่แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ของโหราศาสตร์ดังกล่าวมานี้จะมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสะท้อนออกมาเชิงคุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าคุณค่าที่มีนั่นคือคุณค่าที่มีต่อคนและสังคมในลักษณะคุณค่าที่มีต่อคนนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิต การตัดสินใจ การมีครอบครัว เป็นต้น และแนวคิดดังกล่าวนี้ยังเกี่ยวข้องกับความเป็นมา และวิวัฒนาการของความเชื่อซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ว่าที่ถูกยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เชื่อว่าเป็นความจริงเช่น เรื่องเกี่ยวกับลัทธิ และศาสนาตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่คนเรามีความเชื่อเรื่องใด บุคคลใด หรือเหตุการณ์อย่างใดก็จะมีความคิดเห็นไปในทำนองเดียวกันเป็นส่วนมาก (สุชา จันท์ธอม, 2524 : 74) และการยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริง หรือมีการดำรงอยู่จริง โดยอาศัยประสบการณ์ตรง การไตร่ตรอง หรือการอนุมานตามด้วยความมั่นใจไว้วางใจในการนับถือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 278) นอกจากนี้จากการสืบค้นทางเอกสารได้พบมุมมองในด้านความเชื่อจากนักวิชาการ สรุปได้ว่า ความเชื่อคือการยอมรับที่เกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคมนั้น ๆ แม้ว่า พลังเหนือธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านั้นไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพ เกรงกลัว สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ความเชื่อ ดังนั้นความเชื่อจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่เพียงแต่จะหมายถึงความเชื่อในดวงวิญญาณทั้งหลาย ภูตผี คาถาอาคม โขกลาง ไสยเวทย์ต่างๆ ทั้งนี้ยังรวมถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์ยอมรับนับถือ เช่น ต้นไม้ (ต้นโพธิ์ ต้นไทร) ป่าเขา เป็นต้น (ธวัช ปุณโณทก, 2530 : 350)

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะนำเสนอบทความวิชาการเรื่องโหราศาสตร์กับการดำเนินชีวิต เพื่อตอบคำถามของสังคมว่าวิชาโหราศาสตร์ มีความเป็นมาและเนื้อหาสาระอย่างไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์เช่น การเกิด แก่เจ็บ ตาย และอื่นๆ อย่างไร รวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ปรากฏในวิชาโหราศาสตร์นี้ไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ บทความวิชาการนี้เมื่อสำเร็จแล้วจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในวิชาโหราศาสตร์ และเป็นสารสนเทศในวงวิชาการต่อไป

ความเป็นมาของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์เป็นความรู้ความเชื่อที่มนุษย์มีการเรียนรู้และให้ความสนใจมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของโหราศาสตร์นั้นได้แพร่กระจายไปยังมนุษย์ทุกคนขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่าโหราศาสตร์เป็นฐานความคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคนในโลก โดยความรู้ด้านโหราศาสตร์นั้นเป็นความรู้สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ระบบการโคจรของดวงดาวที่เรียกว่า ดาราศาสตร์ ส่วนในระบบโหราศาสตร์เรียกว่า จักรราศี อาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้ดาราศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ของเส้นทางการโคจรกลุ่มดาว ส่วนโหราศาสตร์เป็นการเรียนรู้อำนาจของดวงดาว และอำนาจของการโคจรของกลุ่มดาวต่าง ๆ

ดาราศาสตร์จึงมีลักษณะเป็นรูปธรรมในขณะที่โหราศาสตร์เป็นนามธรรมความรู้ด้านโหราศาสตร์จึงเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์เรื่อยมา ความรู้โหราศาสตร์ในยุคอดีตของอินเดียโบราณ กรีก อียิปต์โบราณ ถือกันว่าการโคจรของพระอาทิตย์เป็นแนวสำคัญเพื่อกำหนดแบ่งช่วงเวลา องศาในการโคจร และกลุ่มดาวที่ดวงอาทิตย์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งของโลก เรียกว่า สุริยคติ ในขณะที่ประเทศจีน และกลุ่มประเทศทางซีกโลกตะวันออกกำหนดนับการโคจรของดวงจันทร์เป็นหลักสำคัญ นับตั้งแต่เริ่มต้นเปล่งแสง เต็มดวง สิ้นแสง เป็นวงจรการเดินทางของดวงจันทร์ซึ่งมีอิทธิพลต่อพืชพันธุ์ และน้ำในโลกรมนุษย์จึงนิยมแบ่งช่วงเวลา องศาในการโคจรและกลุ่มดาวที่ดวงจันทร์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญ เรียกว่า จันทรคติ (ประมวน วรรณโชติผาเวช, 2551 : 6) นอกจากนี้โหราศาสตร์ยังเป็นความรู้ที่สังคมไทยยังใช้งานและยังมีความเชื่อถือในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตนับตั้งแต่แรกเกิดจนตาย โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) การคำนวณและฤกษ์ 2) การพยากรณ์ และ 3) พิธีกรรม กลุ่มของโหราศาสตร์เหล่านี้มักมีความบูรณาการระหว่างกลุ่มกันอย่างแยกไม่ออก โดยความรู้โหราศาสตร์ที่จำแนกเป็นกลุ่มข้างต้นนั้นมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมจะช่วยให้เห็นว่าคุณค่าที่มันั้นคือ คุณค่าต่อคน และคุณค่าต่อสังคม ในลักษณะคุณค่าที่มีต่อคนนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีคุณค่าต่อการดำรงอยู่ การตัดสินใจ การมีครอบครัว เป็นต้น ในประเด็นคุณค่าที่มีต่อคนนั้นยกตัวอย่าง เช่น สมพงศ์ธาตุ ชาย ดิน หญิง ดิน ดีชาย เหล็ก หญิง ดิน ดี ยกตัวอย่างธาตุนั้นกล่าวถึงการจำแนกคนออกตามฐานที่เกิดโดยเชื่อว่าคนเรามีฐานที่เกิดต่างกันซึ่งเรียกว่า “ธาตุ” โดยธาตุในทางโหราศาสตร์จำแนกเป็น ดิน, น้ำ, ลม, ไฟ, เหล็ก, ไม้ และทอง ดังนั้นการที่จะต่างกันได้นั้นต้องมีธาตุสมพงศ์กันดังที่ได้นำเสนอในตัวอย่างนั้นเป็นคุณค่าในการกำหนดกรอบแบบแผนสังคมในการมีคู่ครองที่ต้องใช้กฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นบรรทัดฐานที่สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560 : 68)

จากประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า วิชาโหราศาสตร์ มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน และเป็นศาสตร์แห่งการเรียนรู้อำนาจของดวงดาว และอำนาจการโคจรของกลุ่มดาวต่างๆ วิชาดาราศาสตร์มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นได้ด้วยจักขุสัมผัส แต่วิชาโหราศาสตร์เป็นลักษณะของนามธรรม นอกจากนี้ความรู้ด้านโหราศาสตร์ยังเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ครั้งบรรพกาล

ความหมายของโหราศาสตร์

วิชาโหราศาสตร์มีประวัติความเป็นมาและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เริ่มต้นการมีชีวิต จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตในลักษณะของการคำนวณและฤกษ์ยาม การพยากรณ์ และยังเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น ในหัวข้อนี้ผู้เขียนบทความจะนำเสนอถึงความหมายของโหราศาสตร์ ซึ่งมีนักปราชญ์สรุปไว้ดังนี้

พระยาปริวัตร เวชการ, ได้ให้ความหมายไว้ว่า โหราศาสตร์ เป็นคำที่มาจากคำผสมสองคำ คือ "อโห" และ "ราตรี" ซึ่งแปลว่า วันและคืน แต่ได้ตัดอักษรพยางค์แรก และพยางค์หลังออกเสีย จึงเหลือเพียงคำว่า "โหรา" วิชาโหราศาสตร์หรือบางครั้งเรียกว่า โยติยศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ว่าด้วยแสงสว่าง" ในภาษาอังกฤษ เรียกวิชานี้ว่า "Astrology" แปลว่า วิชาที่ว่าด้วยดวงดาว จึงสรุปได้ว่า วิชาโหราศาสตร์ จึงเป็นวิชาพยากรณ์ที่อาศัยเวลาและตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้าเป็นสำคัญ (พระยาปริวัตร เวชการ, 2535 : 2)

เทพย์ สารีบุตร, ได้ให้ความหมายไว้ว่า โหราศาสตร์รับมาจากอินเดีย เกิดจาก "โหรา" ที่มาจาก อโหราตร์ หรือ อโหรรต แปลว่า วันและคืน กับ คำว่า "ศาสตร์" คือ ความรู้รวมกัน คือ ความรู้เกี่ยวกับเวลาเราสามารถกำหนดเวลาได้ด้วยการอาศัยการเคลื่อนที่ของโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ถือกำเนิดมาบนพื้นโลกก็มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวพระเคราะห์ต่าง ๆ โคจรอยู่ในระบบสุริยจักรวาลนี้ การอธิบายความเป็นมาของโหราศาสตร์ย่อมต้องกล่าวถึงความเป็นมาของดาราศาสตร์ด้วย (เทพย์ สารีบุตร, 2511 : 3)

ราชบัณฑิตยสถาน, ได้ให้ความหมายไว้ว่า โหราศาสตร์ หมายถึง การพยากรณ์โชคชะตาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว ยังรวมถึงพยากรณ์หรือคาดการณ์เรื่องดินฟ้า อากาศล่งหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 757)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โหราศาสตร์ หมายถึง การทำให้แจ้ง และการตอบปัญหาในความหมายทางพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2553 : 254)

จากการนำเสนอถึงความหมายของวิชาโหราศาสตร์มานั้นสรุปได้ว่าวิชาโหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นศาสตร์พยากรณ์ที่อาศัยวิถีการโคจรของดวงดาว เพื่อพยากรณ์ตามหลักการนั้นบนพื้นฐานของความจริงเชิงตัวเลขที่สอดคล้องกับตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้าเป็นสำคัญ

วิวัฒนาการโหราศาสตร์สู่สังคมไทย

จากการศึกษาถึงวิวัฒนาการโหราศาสตร์สู่สังคมไทย พบว่า โหราศาสตร์ไทยได้วิวัฒนาการมาจากโหราศาสตร์โบราณในสมัยพุทธกาล แรกเริ่มศาสตร์นี้แพร่หลายอยู่ในวรรณะพราหมณ์และขยายวงกว้างออกสู่วรรณะอื่น ๆ และได้แพร่ขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งมีหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบอารยธรรมบ้านเชียงที่มีอายุประมาณสี่พันปีถึงห้าพันปีได้พบหลักฐานสำคัญซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางโหราศาสตร์ เช่น สัญลักษณ์เกี่ยวกับจักราศี สัญลักษณ์เครื่องหมายเกี่ยวกับดวงดาวต่าง ๆ จึงมีข้อสันนิษฐานไว้ว่า คนไทยได้เริ่มเรียนรู้จักโหราศาสตร์มาตั้งแต่สมัยห้าพันปีมาแล้ว (พระยาปริวัตรวณิช, 2535 : 3) นอกจากนี้ยังพบหลักฐานของวิชาโหราศาสตร์ของประเทศไทยในสมัยต่าง ๆ เช่น สมัยสุโขทัย พบว่า ศิลปินกวัดป่ามะม่วง ด้านที่สองมีคำกล่าวสรรเสริญพระปัญญาของพระยาถือไทยว่า “เรียนพระวินัยพระอภิธรรม โดยโหราจารย์มีพราหมณ์และดาบส นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติ คัมภีร์เทศาศตราคมธรรมเนียมโหราศาสตร์ “ตำราโหร” เป็นต้น (บรรยง บุญญฤทธิ์, 2534 : 164-167) วิชาโหราศาสตร์เป็นการเรียนรู้เรื่องการดูดวงดาวเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญวิชาหนึ่ง เพราะดวงดาวจะช่วยบอกทิศทาง บอกเวลาและนอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาถือไทยทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยยาตร์ ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกหลักที่ 4 และหลักที่ 5 เช่น ได้เปลี่ยนวันขึ้นต้นปีใหม่ ศักราชใหม่ โดยกำหนดวันขึ้นปีใหม่เป็น วันเดือน 5 ขึ้นค่ำ 1 และตัดปีเก่าให้สิ้นสุดลงในวันที่ 4 (พฤษภาคม) ตามหลักที่นิยมกันในคัมภีร์สุริยยาตร์ เป็นต้น (พันเอก (พิเศษ) เอื้อม มนเทียรทอง, 2526 : 5)

ส่วนวิชาโหราศาสตร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พบจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า มีผู้ศึกษาและเชี่ยวชาญมีจำนวนมากกว่าในสมัยสุโขทัย บุคคลที่ได้เรียนรู้ในวิชาการนี้มีวงจำกัดเฉพาะพระมหाराชครูเจ้านาย และนักปราชญ์บุรุษ เท่านั้น และมีหลักฐานชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ความในหนังสือ “ลิลิตยวนพ่าย” เป็นต้น (พันเอก (พิเศษ) เอื้อม มนเทียรทอง, 2526 : 5-6) ส่วนวิชาโหราศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ พบว่า สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระปฐมมหाराชาธิราชต้นพระบรมราชวงศ์จักรี ก็ทรงเป็นบรมโหราจารย์ผู้เพียบพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถ เพราะพระองค์ทรงเชี่ยวชาญทั้งภาคศาสตร์าคมและศิลปาคมทางรอบรู้ด้วยพระองค์เองทั้งสิ้น แม้แต่การคำนวณหาฤกษ์สร้างกรุงเทพมหานครก็ได้ทรงคำนวณด้วยพระองค์เอง เป็นต้น (แฉล้ม เลี่ยมเพ็ชรรัตน์, 2489 : 7-13) และนอกจากนี้ยังมีพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักปราชญ์เอก ควรค่าแก่การยกย่องสรรเสริญทรงคิดค้นนำความก้าวหน้ามาสู่วงการโหราศาสตร์ไทยอยู่ตลอดเวลา ประจักษ์พยานที่เห็นได้ชัดพระองค์ได้รับการยกย่องจากนักโหราศาสตร์ให้เป็น “พระบิดาแห่งโหราศาสตร์ไทย” เช่น ทรงคำนวณทราบว่าเป็นปีมะโรง สัมฤทธิศก พ.ศ.2411 จะเห็นสุริยุปราคาเต็มดวงในประเทศไทย ตรงกับวันอังคารขึ้น 1 ค่ำ เดือน 10 และวิถีโคจรของพระอาทิตย์ จะเห็นสุริยุปราคาเต็มดวงได้ที่ตำบลห้วยกอ จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ใกล้ตำบลคลองวาฬ ในวันที่ 18 สิงหาคม 2411 และก็เกิดสุริยุปราคาจับหมดดวงในประเทศไทย (สิงโต สุริยาอารักษ์, 2526 : 6) และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชพระองค์ท่านก็ทรงเห็นความสำคัญของโหราศาสตร์ ดังที่ปรากฏในงานพระราชนิพนธ์ในเรื่อง “พระมหาชนก” ซึ่งเป็นแผนที่ผีพระหัตถ์แสดงถึงสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของเมืองโบราณบางแห่งที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ นอกจากนี้ยังแสดงข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาเกี่ยวกับทิศทางลม โดยกำหนดวันเดินทางทางทะเลตลอดจนจุดอับปางของเรืออับโชค ตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่องที่ทรงคาดคะเนโดยอาศัยข้อมูลทางโหราศาสตร์ เพราะพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ต้องอาศัยความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ อุทกศาสตร์ และ โหราศาสตร์ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2540 : 54-57)

แนวทางการพยากรณ์

แนวทางการพยากรณ์นั้นได้ส่งผลต่อสภาพจิตใจของคนเป็นอย่างมาก ดังที่ วัชร ทูมมานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์มีหลักในการพยากรณ์ที่แตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล แต่ในความแตกต่างที่เหมือนกันคือ การพยากรณ์ด้วยหลักวิชาโหราศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ใช้สำหรับพยากรณ์โดยอาศัยการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวพระเคราะห์ต่าง ๆ ในระบบสุริยจักรวาล ที่ว่าด้วยนักษัตริย์วิทยาเกี่ยวกับเวลา และความรู้ทางด้านดาราศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ถือกำเนิดมาจนตาย วิชาโหราศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยดาราศาสตร์เป็นหลักสำคัญในการพยากรณ์ การให้ความสำคัญในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ เป็นการวิเคราะห์ดวงชะตาจากการอุปมา และการอนุมาน หลักการพื้นฐานของการพยากรณ์ ผู้ที่ศึกษาโหราศาสตร์ควรรอบรู้ในศาสตร์แขนงอื่น ๆ เพราะโหราศาสตร์เป็นวิชาที่จัดเป็นสรรพศาสตร์ ประกอบด้วย ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ อุทกศาสตร์ เป็นต้น และจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของจักรวาล ทั้งในเชิงพระพุทธศาสนา และวิทยาศาสตร์ อย่างเป็นทางการของเหตุและผล อันจะแสดงออกมาในด้านการให้คำพยากรณ์ นักโหราศาสตร์ต้องรอบคอบในการวิเคราะห์ ต้องรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง การพยากรณ์จะต้องพยากรณ์บนพื้นฐานของหลักความจริงเสมอ คุณธรรมที่เป็นตัวตนของนักโหราศาสตร์จะช่วยให้ผู้มารับบริการเข้าใจในหลักของความเป็นจริงตามธรรมชาติและเชื่อในผลจากการกระทำมากขึ้นในการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ผู้พยากรณ์ควรเข้าใจหลักการที่ถูกต้องในกรรมวิธีการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ เพื่อให้คำพยากรณ์ถูกต้องและชัดเจนจะต้องมีองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ การอ่านดวงชะตา และการพยากรณ์ (อ่านเสียก่อน พยากรณ์ทีหลัง) โดยมีคำอธิบาย ดังนี้

1. การอ่านดวงชะตา คือการแปลความหมายของโครงสร้างต่าง ๆ ที่ปรากฏในดวงชะตาให้เป็นภาษามนุษย์ โดยอาศัยสูตรหรือคำแปลที่นักโหราศาสตร์สังเคราะห์ขึ้นไว้ สูตรต่าง ๆ เหล่านี้นักโหราศาสตร์สังเคราะห์ขึ้นโดยอาศัยหลักการอุปมาเป็นมูลฐาน

2. การพยากรณ์ นั้นเป็นการปฏิบัติเพื่อสืบเสาะหาความจริงโดยอาศัยข้อมูลที่พิสูจน์ทราบแล้วว่าเป็นข้อเท็จจริง เครื่องมือหลักของการพยากรณ์คือการอนุมานซึ่งมีเงื่อนไขรองเป็น “เหตุ” และข้อยุติเป็น “ผล” หรือคำพยากรณ์ที่ต้องการ (วัชพร ทูมมานนท์, 2560 : 200)

โหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต

โหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) อิทธิพลด้านความเชื่อ 2) อิทธิพลด้านพิธีกรรม 3) อิทธิพลด้านการดำเนินชีวิต ซึ่งมีเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

1) อิทธิพลด้านความเชื่อ พบว่า ระบบความเชื่อของคนไทยต่อวิชาโหราศาสตร์จะมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย ความเชื่อ จารีตประเพณีหลายอย่าง ล้วนมีที่มาจากแนวคิดในวิชาโหราศาสตร์ทั้งสิ้นตั้งแต่การเกิด โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่เกิดในช่วงเวลาของแต่ละวันจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของดวงดาวนั้นๆ เมื่อกำหนดรู้ดวงดาวประจำตัวแล้ว โหราศาสตร์ที่ส่งผลต่ออิทธิพลทางด้านความเชื่อของคนอีสานได้แสดงออกมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานโดยเฉพาะในความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งชื่อตามวันเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับผี และพระพุทธศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม และวันเสียซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) การตั้งชื่อตามวันเกิด พบว่า คนทุกคนเกิดมาล้วนมีชื่อเรียกประจำตัวโดยมาจากการตั้งชื่อ การตั้งชื่อจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมายาวนาน เชื่อกันว่าการตั้งชื่อเป็นการสร้างกำลังใจในการดำเนินชีวิตการมีพลังในการดำเนินชีวิต และสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคสมัย ชื่อที่นิยมตั้งให้มีชื่อดีและชื่อที่เป็นสิริมงคลถือเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ดังนั้นหลักการตั้งชื่อจึงเป็นสิ่งจำเป็น และน่าสนใจเป็นอย่างมาก (ฤทธิญาโณ และ ทศนัย ปัญญา, 2554 : 10-12)

1.2) การเสียเคราะห์ เสียเชื้ญ และโชกลาง พบว่า เคราะห์ คือสิ่งที่เรายึดติดในจิตโดยการเชื่อมาตามประเพณี เคราะห์ เป็นคำกลางส่วนที่ ดีเรียก ศุภเคราะห์ หรือ สมเคราะห์ ส่วนไม่ดีเรียกว่า บาบ เคราะห์เชื้ญ คือ ความทุกข์ยาก ความลำบาก ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ แต่ไม่ถึงกับเสียชีวิต แต่มันเป็นความทุกข์ทรมานจากการไม่สมหวัง ปราชญ์โบราณบอกว่า “เคราะห์เมื่อเวีน เชื้ญเมื่อคำ” เคราะห์กับเชื้ญ ความแตกต่างก็คือ เคราะห์มีทั้งหนักและเบา หนักอาจถึงตาย แต่เชื้ญนั้นมีลักษณะน่ารำคาญเหมือนเศษอาหารติดฟันหรือก้างตำคอเอาออกไม่ได้ก็พะวงอยู่อย่างนั้น ลาง คือ สิ่งบอกเหตุที่จะให้เจ้าตัวรู้ว่าเคราะห์หรือเชื้ญจะเกิดแก่ตน ลางอาจบอกให้เห็นทั้งเวลาตื่นหรือเวลาหลับ ตื่น คือ การมองเห็นด้วยตา หลับ คือ การนอนฝัน ลางมีทั้งดีและไม่ดี เมื่อพบเห็นลางจะต้องมีสติไม่ประมาท ลางนี้ภาษาพระท่านเรียกว่า “นิมิตร” ลางเกิดภายในตัว เช่น เจาหัวไม่มี ตาเขม่น เนื้อตัวเขม่น ฝันเห็นเครื่องบินลงบ้าน เป็นต้น ลางเกิดจากสิ่งนอกกาย เช่น สุนัขจิ้งจอกเห่า อีแก้ง(ฟาน)เห่า งูเข้าบ้าน รุ่งลงกินน้ำในโอ่ง

ข้าวที่หุงหรือหนึ่งกายเป็นสีแดง สุนัขคนอื่นมาขึ้นบ้าน ไก่ป่าเข้าหมู่บ้าน อีกาโฉบหัว หรือการผิดสังเกตอื่น ๆ เป็นต้น ลางนี้ถ้าเห็นให้รีบแก้ยาให้ข้ามคืน จะไม่มีอะไร แต่ถ้าปล่อยให้ข้ามคืนจะเป็นเคราะห์เป็นเข็ญ และจะต้องแก้ด้วยการเสียเคราะห์ เสียเข็ญจึงจะพ้นเคราะห์นั้น (สวิง บุญเจิม, 2546 : 112-113)

2. อิทธิพลด้านพิธีกรรม พบว่า วิชาวโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลในด้านพิธีกรรมนั้นเป็นสิ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อและวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่ครั้งบรรพกาล สรุปได้ดังนี้

2.1) อิทธิพลด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด พบว่า การกำเนิดเกิดมาเป็นคนนับตั้งแต่ปฏิสนธิ (อยู่ในท้อง) จนถึงคลอดออกมา เรียกว่า การเกิด ผู้คนเกิดมาจะดีหรือชั่ว สำคัญที่สุดอยู่ที่พ่อแม่ ถ้าทั้งสองคนนี้ดีลูกที่เกิดมาก็จะเป็นคนดี ดังนั้น คนโบราณจึงสอนให้สร้างแต่ความดีโดยวางหลักการไว้ดังนี้ 1) การสร้างพระพุทธรูป 2) การสร้างหิ้งพระบนหัวนอน 3) การสร้างภาพที่เป็นมงคลไว้ในห้องนอน เช่น รูปพระพุทธเจ้า รูปบิดามารดา เป็นต้น 4) การตัดสายแสร้ง(รก) 5) การอาบน้ำเด็ก 6) การฮ้อนกระดิ่ง 7) การฝังสายแสร้ง และ 8) การอยู่กรรม หรือการอยู่ไฟ พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดดังกล่าวนี้ล้วนมีความเชื่อทางโหราศาสตร์เข้าไปเกี่ยวข้องทุกขั้นตอน และยังถือปฏิบัติกันอยู่ในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะในสังคมชนบทของไทย (สวิง บุญเจิม, 2546 : 504)

2.2) อิทธิพลด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย พบว่า ก่อนตายเมื่อมีผู้ป่วยอาการหนักญาติมิตรมักจะจัดให้มีพิธีกรรมสวดธาคู่ต่อชะตา สุตราชวัฏกลอง ค้ำโพธิ์ค้ำไฮ หรือทำพิธีตัดกรรมตัดเวรให้ประเพณีงานศพของชาวไทยก็มีวิธีการและขั้นตอนประกอบพิธีกรรม จำแนกตามข้อมูลที่ปรากฏได้ 4 ขั้นตอนคือ 1) วันถึงแก่กรรม (วันตาย) 2) วันตั้งศพบำเพ็ญกุศล (วันงันเฮือนดี) 3) วันฌาปนกิจศพ (วันเผา) 4) วันหลังฌาปนกิจศพ (วันเก็บอัฐิ) (สวิง บุญเจิม, 2546 : 525 - 527)

3. อิทธิพลด้านการดำเนินชีวิต พบว่า วิชาวโหราศาสตร์ เป็นความรู้อย่างหนึ่งที่สังคมอีสานยังใช้งานและยังมีความเชื่อในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีผลต่อการดำเนินชีวิตนับตั้งแต่แรกเกิดจนตาย โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) การคำนวณและฤกษ์ 2) การพยากรณ์ 3) พิธีกรรม กลุ่มของโหราศาสตร์เหล่านี้มักมีการบูรณาการณระหว่างกลุ่มกันอย่างแยกไม่ออก โดยความรู้โหราศาสตร์ที่จำแนกเป็นกลุ่มข้างต้นนั้นมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่งสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมจะช่วยให้เห็นว่าคุณค่าที่มีนั้นคือ คุณค่าต่อคน และคุณค่าต่อสังคม ดังนี้

3.1) คุณค่าต่อคน พบว่า โหราศาสตร์ที่มีคุณค่าสำคัญต่อคนที่ใช้งาน สามารถจำแนกคุณค่าของโหราศาสตร์ที่มีต่อคนได้ 4 ลักษณะดังนี้ 1) คุณค่าต่อการบอกชะตากำเนิด ซึ่งวิชาโหราศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชะตาวันเกิด เดือนและปีเกิด เป็นการกำหนดเกณฑ์ดีร้ายจากวันและปีที่เกิด และชะตาธาตุเป็นการกำหนดธาตุเกิดของคนโดยเชื่อว่าคนเราเมื่อเกิดมามีธาตุบอกมูลเหตุที่มาของกายและวิญญาณในภพภูมินี้ 2) คุณค่าต่อการทำกิจกรรมต่างๆ พบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทยนั้นต้องอาศัยช่วงเวลาเป็นสำคัญดังนั้นโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ที่บอกช่วงเวลานั้นจึงมีความหลากหลายและสามารถแบ่ง

ตามประเภทของช่วงเวลา คือ อำนาจยามเวลา อำนาจวัน และอำนาจเดือน ซึ่งถือว่าสิ่งดังกล่าวมานี้สามารถส่งผลดีหรือร้ายต่อเจ้าชะตาผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ 3) คุณค่าต่อการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย พบว่ามีชุดตำราที่เป็นการคำนวณและฤกษ์และการพยากรณ์เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจต่อสิ่งปลูกสร้างของตนเองให้มีความมั่นคง โดยบอกช่วงเวลาที่เป็นมงคลและการหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่ไม่เป็นมงคล

นอกจากนี้ยังมีการปรับประยุกต์ใช้ตำราโหราศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการก่อสร้างบ้านเรือนจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจำแนกประเภทตามลำดับการก่อสร้างได้ เช่น วันปลูกเหือน เดือนปลูกเหือน นาควัน การขุดเสา การยกเสาเอก และการขึ้นบ้านใหม่ เป็นพิธีที่ส่งผลต่อคนที่เป็นเจ้าของบ้านและผู้อยู่อาศัยโดยตรง และ 4) คุณค่าต่อการครองเรือน พบว่า โหราศาสตร์ได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกคู่ครองและมีตำราเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และคำนวณความเหมาะสมของหญิงชายต่อการเป็นคู่ครองซึ่งกันและกัน โดยเชื่อว่าส่งผลต่อเจ้าชะตาเป็นอย่างมาก (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560 : 69-71) ดังนั้น วิชาโหราศาสตร์ดังกล่าวจึงมีคุณค่าที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและเสริมสร้างขวัญในระดับปัจเจกบุคคล

3.2) คุณค่าต่อสังคม พบว่า วิชาโหราศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มีอิทธิพลต่อคน และสังคมในการดำเนินวิถีชีวิตทุกช่วงเวลา อิทธิพลที่มีต่อคนนั้นกลายเป็นคุณค่าที่เสริมสร้างคนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยพลังแห่งความเชื่อและความศรัทธา แบ่งเป็น 5 ลักษณะ 1) คุณค่าต่อความเชื่อ ความเชื่อเป็นแนวทางสำคัญของการสร้างความมั่นใจให้คนในสังคมเกิดแนวคิดเดียวกันเพื่อให้เข้าใจตรงกันและสื่อสารกันได้อย่างถูกต้อง โหราศาสตร์ได้สร้างให้คนให้สังคมเกิดความเชื่อร่วมกันย่อมมีแนวทางและการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสมานฉันท์ 2) คุณค่าต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นการใช้ตำแหน่งของดวงดาวเพื่อช่วยในการเกษตร เช่นการกำหนดวันเพาะปลูก การกำหนดวันเก็บเกี่ยว เป็นต้น 3) คุณค่าต่อการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในสังคม วิชาโหราศาสตร์ได้ให้คุณค่าในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในสังคมด้วยการเอื้อเพื่อแบ่งปัน และเกิดความสามัคคีกันคนในสังคมที่ได้สะท้อนออกผ่านวิชาโหราศาสตร์ทั้งสิ้น

3.3) คุณค่าต่อการสร้างความเหมาะสมในสิ่งอุปโลก พบว่า โหราศาสตร์มีการกำหนดแบบแผนเพื่อสร้างความเหมาะสมในสิ่งอุปโลกที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน โดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงใช้ตำราเหล่านี้อยู่ และมีสืบทอดต่อกันเรื่อยมาที่เด่นชัดที่สุดคือโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ปรากฏพบเกณฑ์การบอกความเหมาะสมในสิ่งอุปโลกซึ่งเรียกเกณฑ์นั้นว่า “โสภ” ที่หมายถึง เกณฑ์หรือตัวกำหนดในการสร้างสิ่งของบางสิ่งเพื่อให้เกิดความเหมาะสม จากการวิเคราะห์พบว่า มีโสภต่าง ๆ ได้แก่ โสภแม่กระได โสภฆ้อง โสภกลอง โสภผ้า โสภถุง ย่าม โสภตราซัง โสภแห โสภกระทอด-เล่า โสภเส้าเรือนหรือกลอนเรือน และ โสภคน (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560 : 71-72)

สรุป

จากการนำเสนอบทความเกี่ยวกับโหราศาสตร์กับการดำเนินชีวิตผู้เขียนได้นำเสนอถึงแนวคิดและความเป็นมาของวิชาโหราศาสตร์ ความหมาย ประเภทของโหราศาสตร์ วิวัฒนาการสู่สังคมไทย รวมถึงอิทธิพลของโหราศาสตร์ที่มีต่อวิถีชีวิต สรุปได้ว่า โหราศาสตร์เป็นศาสตร์พยากรณ์เกี่ยวกับโชคชะตาของมนุษย์รวมถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลก โดยอาศัยตำแหน่งดวงดาวต่าง ๆ บนท้องฟ้าเป็นเครื่องชี้แล้วจดบันทึกไว้เป็นสถิติเพื่อใช้เป็นศาสตร์พยากรณ์ปรากฏการณ์ของมนุษย์และโลก วิชาโหราศาสตร์ยังมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และในการดำเนินชีวิตที่ไม่ประสบความสำเร็จสิ่งแรกที่ทุกคนส่วนใหญ่จะเข้าถึงอันดับแรกคือความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์หรือการดูหมอเป็นทางออก และเป็นความหวังอย่างหนึ่งในแง่จิตวิทยา นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบความเชื่อของมนุษย์ต่อวิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลในแง่ของการมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตใน 3 ประเด็น คือ 1) อิทธิพลต่อความเชื่อ 2) อิทธิพลด้านพิธีกรรม 3) อิทธิพลด้านการดำเนินชีวิต อาจกล่าวได้ว่าความเชื่อและจารีตประเพณีหลายอย่างล้วนเกิดมาจากแนวคิดวิชาโหราศาสตร์ทั้งสิ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการนำเสนอบทความเกี่ยวกับโหราศาสตร์กับการดำเนินชีวิตทำให้ได้องค์ความรู้วิชาโหราศาสตร์เป็นศาสตร์พยากรณ์ที่ให้ความเป็นจริงในระดับหนึ่งซึ่งช่วยบรรเทาความทุกข์ให้กับมนุษย์ได้ในการได้รับการพยากรณ์จากการดูหมอแล้วทำให้สภาพจิตใจของบุคคลนั้นดีขึ้นในแง่ของจิตวิทยา แต่เมื่อพิจารณาอย่างท้อแล้วมนุษย์ต้องแก้ไขทุกข์ที่เกิดกับตัวเองด้วยกระบวนการของอริยสัจ 4 ปัญหาของความทุกข์ต่าง ๆ จึงจะย้อนกลับมาเกิดอีก

เอกสารอ้างอิง

- แฉล้ม เลี่ยมเพ็ชรรัตน์. (2489). ศาสตร์ ฉบับพิสดาร แล กาลจักร. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- ทวารัฐ. (2526). โหราศาสตร์เทคนิค. กรุงเทพมหานคร: โชคชัยเทเวศร์.
- เทพย์ สาริกบุตร. (2511). โหราศาสตร์ปริทัศน์ ภาค 1, กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ.
- ธวัช ปุณโณทก (2530). ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวอีสานในวัฒนธรรมพื้นบ้านคติความเชื่อ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร.
- บรรยง บุญญฤทธิ์. (2534). ชุมชนุโหราทาพิพธ์ระดับโลก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์น้องใหม่.
- ประพันธ์ เตชะกุล. (2543). ดาราศาสตร์และอวกาศ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประมวน วรณโชติผาเวช. (2551). การประเมินความแม่นยำของโหราศาสตร์ไทยในการพยากรณ์ลักษณะ

ส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทำงาน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช. (2540). มหาชนก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์
พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2553). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 14).
กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.

พระยาบริหารเวชการ. (2524). หลักโหราศาสตร์ทั่วไปมูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษา
โหราศาสตร์มรดกแห่งโหรสยามสมาคมโรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยามการพิมพ์.
พันเอก (พิเศษ) เอื้อน มนเทียรทอง. (2526). พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคมสำนักโหร “หอคำ”.
กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์.

ยอดธง ทับทิวไม้. (2537). ปาฏิโมกข์สังวร : หลักการของชาวพุทธ. มติชนสุดสัปดาห์ 15, 746 (ธันวาคม).
ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน . ก ร ง เ ท พ ม ห า น ค ร :
ราชบัณฑิตยสถาน.

ฤทธิ ญาโณ และ ทศนัย ปัญญา. (2554). ตั้งชื่อเปลี่ยนชื่อแบบไหนถึงจะหนุนให้สุขให้รวยแบบทันใจ.
วิชพร ทูมมานนท์. (2560). การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย. *วารสาร
สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(ฉบับพิเศษ), 196 -197.

สถาบันวิจัยและพัฒนา. (2537). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องโหราศาสตร์ไทย
กับการพัฒนาประเทศ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถิต ภาคมฤค และคณะ. (2560).คุณค่าทางวัฒนธรรมของโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร. *วารสาร
รมยสาร*, 15(2), 67-74.

สนิท ศรีสำแดง. (2548). ปรัชญาเถรวาท. กรุงเทพมหานคร: จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์.

สวิง บุญเจิม. (2546). มรดกอีสาน. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มรดกอีสาน.

สิงห์โต สุริยาอารักษ์. (2526). โหราศาสตร์ไทย. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ.

สิงห์โต สุริยาอารักษ์. (2521). โหราศาสตร์ไทยขั้นสูง เรื่องฤกษ์ และการให้ฤกษ์ การคำนวณดวงพิชัยสงคราม.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียงธรรมประทีป.

สุชา จันทรเอม. (2535). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

อรรถวิโรจน์ ศรีตุลา. (2550). การนำโหราศาสตร์ไทยมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การสื่อสารโทรคมนาคม.

ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

เอื้อน มนเทียรทอง. (2515). พระคัมภีร์ฤกษ์ศิวาคม. กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์.